

Metsästyskoiran irtilaskeminen avaa mahdollisuuden vahingolle

KUKA MAKSAA KOIRAKOLARIN

Jokainen aktiivinen koiraharrastaja tietää autoteiden vaarat. Koiria irti laskettaessa tulee pyrkiä riskien minimoimiseen ennakolta, mutta aina asiat eivät metsästyksessä mene niin kuin on suunniteltu. Koira voi ajautua riistan perässä ajoradalle ja päätyä joko pitkälle sairaslomalle tai montun pohjalle. Myös kolarin toisena osapuolena olleeseen ajoneuvoon tulee usein esinevahinkoja. Silloin kaivataan vastuunkantajaa ja maksumiestä.

PANU HIIDENMIES

VALITETTAVAN monella metsästysalueella autotiet ovat huonontaneet koirametsästyksen mahdollisuuksia. Osalla alueista koira ei voida joko käyttää lainkaan tai sen käyttö avaa erittäin todennäköisen mahdollisuuden vahinkojen syntymiselle. Suurin vaara aiheutuu autoliikenteestä. Myös junaradat puhkovat metsästysalueita paikoitellen. Vahingon vaara koskee niin koira kuin liikenteessä liikkujiakin.

Vahingon tapahduttua vain kaksi asiaa on selvää: vastuu ei ole koiran ja metsästyskaverin menettämisestä aiheutuvaa mielipahaa ei voi korvata rahalla.

Koira on verrattavissa esineeseen

Koira voidaan lyhyesti sanottuna verrata juridiikan käsitteistössä esineeseen, etenkin silloin kun puhutaan rahasta. Aika erikoislaatuinen esine koira onkin. Harva esine etenee vauhdilla viettien viemänä ja päätyy välillä ajoradoillekin riistaa seurattessaan.

Koira ei voi itse vastata

mahdollisesti aiheuttamaan vahingosta. Sen sijaan koiran omistajaa saattaa kohdata mittavakin rahallinen vastuu koiran tekosista. Koira on siis myös vahingonkorvauslain perusteella käsiteltävä esineeksi. Koira vahingoittanut henkilö taas joutuu korvaamaan aiheutuneen vahingon koiran omistajalle.

Koiran asema on lisäksi säädelty useissa säädöksissä, kuten metsästyslaissa ja eläinsuojelulaissa sekä kuntien järjestyssäännöissä.

Vahinko

Vahingon korvaamisesta säädetään Suomessa vahingonkorvauslaissa. Vahingon korvaaminen on velvollisuus, jos voidaan osoittaa, että henkilö on vahingon aiheuttanut.

Lailta on tavoiteltu kahta eri asiaa. Toisaalta vahingon aiheuttajan on hyvitettävä teostaan aiheutuneet menetykset vahingonkäräjälle. Toisaalta tieto siitä, että kukin joutuu maksamaan aiheuttamansa vahingon, ennaltaehkäisee sellaista käytöstä, josta vahinkoa oletetaan syntyvän.

Vahinko on tyypillisesti jo-

Metsästyskoiralla on syytä käyttää värikästä turvaliiviä. Myös GPS-panta parantaa turvallisuutta. (Kuva: Miira Sipiläinen)

kin ennalta arvaamaton ja odottamaton muutos normaaliin olotilaan nähden. Lisäksi tämän muutoksen on oltava haitallinen tai epäedullinen sille, jota se kohtaa, eli vahingon kärsijälle. Tätä haitallisuutta arvioidaan puolueettomasti. Vahingon kärsijän oma mielipide vahingon haitallisuuden asteesta tai määrästä ei siis välttämättä ole ratkaiseva.

Ensisijaisesti jokaisen tulee kärsiä kohtaamansa vahinko tai menetys itse. Jos vahinkoa kärsinyt haluaa saada aiheutuneen vahingon osalta korvausta joltakulta muulta, hänen on kyettävä osoittamaan, että toinen henkilö on tavalla tai toisella vas-

tuussa vahingon tapahtumisesta. Mitään automaattia vahingonkorvauksen saamiseen ei ole.

Syy-yhteys oltava

Vahingon korvauksen saamiseksi ja korvausvelvollisuuden syntyiseksi vahingon ja sitä siihen johtaneen toiminnan välillä on oltava syy-yhteys. Tapahtuneen ja siihen vaikuttaneen toiminnan tai toimimattomuuden välillä olevan yhteyden tulee olla li-

säksi kohtuullinen. Syy-yhteyden toteaminen saattaa olla helppoa, mutta juuri siitä myös hyvin paljon riidellään.

Jokainen koiralla metsästävää tietää mihin koiran irtipäästäminen voi johtaa. Päästämällä koiransa irti, omistaja avaa samalla mahdollisuuden vahinkojen syntymiselle. Riskin ottaminen voi tulla koiranomistajalle kalliiksi.

Mitä korvataan ja kuka maksaa

Metsästyskoiran tottelevaisuus on kaiken A ja O. Tottelevaisuudella ja jahdin suunnittelulla voidaan estää vahinkojen syntymistä. Koiranomistajan on syytä ottaa kolarimahdollisuus huomioon etukäteen ja varautua siihen. Se on tärkeää liikenteen, koiran turvallisuuden ja koirametsästyksen tulevaisuudenkin kannalta. (Kuva: Miira Sipiläinen)

Koirakolarin sattuessa mahdollisia korvausjärjestelyitä on useita. Periaatteessa on mahdollista, että molemmat kärsivät vahingot nahoissaan, eli koiranomistaja hoitaa koiralle aiheutuneen vahingon ja auton omistaja vastaa omistaan. Asiasta voidaan, ja siitä kannattaakin, tietysti sopia. Sopimisessa päästään yleensä aina parempaan tulokseen kuin asian ratkaisusta riidan jälkeen käräjäoikeudessa.

Vahingonkorvausjärjestelmämme yleisperiaate on, että vahingon aiheuttaja maksaa viulut. Koirakolarien osalta ongelmana on näytön hankkiminen siitä, kuka vahingon on aiheuttanut.

Tahallisesti tai tuottamuksettisesti aiheutetusta vahingosta vastaa se, joka on vahingon aiheuttanut. Lienee mahdollista, että auton kuljettaja on tahallaan ajanut koiran yli, ja koira on joko kuollut tai loukkaantunut vakavasti. Tällöin kuljettaja joutuu korvaamaan sekä ajoneuvolle että koiralle aiheutuneet vahingot.

Mikäli syy-yhteys koirakolarin ja koiranomistajan toiminnan välillä kyetään osoittamaan, joutuu koiranomistaja kaivamaan kuvettaan. Metsästyskoiran käytössä tulisi ottaa huomioon vahingon mahdollisuus. Jokainen koiramies ja -nainen tietää, että tämä on helpommin sanottu kuin tehty.

Teiden läheisyydessä tapahtuva metsästys on aina riski, mutta vaaratilanne saattaa syntyä myös tiestä kauempana aloitetussa metsästyksessä. Ainahan on mahdollista, että ajettava riista lähtee enemmän tai vähemmän suoraviivaisesti kauempaakin kohti tietä. Varsinkaan ajava koira ei pysty vaikuttamaan riistan kulkusuuntaan, vaan riista valitsee sen itse. Periaatteena on yleensä ”mitä lujempaa, sen suuremmin ja kauemmas”.

Koirakolarissa korvataan aineellinen esinevahinko. Koiran kuollessa vahingon aiheuttaja joutuu maksamaan koiran arvon. Mikäli koira loukkaantuu, maksetaan hoitokulut. Hoitokuluihin sisältyy yleensä eläinlääkärin käyntimaksuja ja tarvittaessa leikkaukskuluja, tutkimuksia ja lääkkeitä.

Metsästyskoiran arvo saattaa olla huomattava. Koiralla on tietysti aina hankintahintansa arvo, mutta lisäksi sillä on usein metsästyksellistä käyttöarvoa ja lisäksi mahdollisesti myös jalostusarvoa. Näiden kaikkien toteutuessa arvo saattaa kohota huomattavaksi.

Jos koira kuolee tai vammautuu kolarin seurauksena metsästykseseen soveltumattomaksi, tulisi mielestäni korvata koiran käyttöarvon menetys täysimääräisenä. Näin tapahtuukin, mikäli arvo kyetään määrittämään. Suomessa on usein sovellettu Suomen Kennelliiton laskennallisia arvoja, jotka perustuvat koetuloksiin. Systeemi ei tältä osin ole oikeudenmukainen. Koiralla saattaa olla huomattavakin käyttöarvo ilman koetuloksia. Lisäksi koiranomistajalle saattaa aiheutua menetystä myös siitä, että hän ei voi käyttää koiraansa jahtikauden aikana.

Metsästyskoiran kouluttaminen ja hoitaminen on usein melkoinen prosessi. Metsästäjät myös tietävät hyvin, että jokaisesta koirayksilöstä ei tule yhtä toimivaa kuin toisesta, joten toimivan koiran menettäminen on aina iso vahinko.

Koirakolarien korvaamisesta ei voi antaa yleispätevä ohjetta. Tilanteet ovat erilaisia, ja asia ratkaistaan harkinnan perusteella kussakin yksittäistapauksessa. Koiranomistajan on kuitenkin syytä tiedostaa vastuunsa ja pyrkiä välttämään tilanteita, joissa koira joutuu ajoradalle. Lisäksi on syytä etukäteen suojata metsästyksireisut vakuutuksella.

Onko tyypillistä tilannetta?

Ajokoirat ja hirvikoirat lienevät yleisimpiä autojen kanssa törmääjiä. Molemmille metsästyskoiratyyypeille on ominaista riistan perässä työskentely suhteellisen kaukana omistajasta. Koirat myös usein palaavat työskentelyn päätettyään takaisin teitä hyväksi käyttäen, jolloin törmäysriski kasvaa.

Etenkin jänis ja kettu hyödyntävät teitä paetessaan koiran edellä. Rusakko pyrkii usein heti ajon alussa jättämään koiran tielle. Hukkaa

perkaava ajokoiria onkin suuressa vaaravyöhykkeessä pyöriessään ajoradalla ja tien pientareilla.

Peuran- ja kauriinajossa käytettävillä mäyräkoirilla on myös suuri kolaririski. Pienikokoisilla ja matalilla koirilla, kuten mäyräkoirilla, riskiä lisää koiran näkymättömyys aluskasvillisuuden seasta. Riistanvärinen mäyräkoira sulautuu maastoon liiankin hyvin, mikä on koiran liikenne näkyvyyden kannalta suuri ongelma. Peura- ja kaurisjahdit tapahtuvat myös usein kulttuurimaisemissa, joissa tieverkosto on lähes poikkeuksetta tiuha, ja vahingon todennäköisyys suuri.

Varsinaista tyyppitilannetta ei ole. Mitä lähempänä tietä koira lasketaan irti ja mitä itsenäisemmin se työskentelee, sitä suurempi on kolarin riski. Jokainen koiralla metsästävänä tietää, että saattaa syntyä tilanteita, joissa koira on erittäin kaukana ohjaajastaan. Ylisitteä yksilöt saattavat liikua jopa kymmenien kilometrien päässä lähtöalueesta.

Eräänlaisena tyyppitilanteena voidaan ehkä pitää ajokoirametsästystä Etelä-Suomessa. Tieverkoston ja liikenteen määrän kasvun myötä tämä perinteinen metsästysmuoto onkin kokenut pahan romahduksen ruuhka-alueilla.

Tyypillisiä vammoja

Koira saa yhteentörmäyksen auton kanssa usein vaka-

via luunmurtumia ja sisäelinvaurioita, joita voi olla vaikea hoitaa. Vammat riippuvat koiran ja auton koosta. Mikäli autolla on nopeutta reilummin, seurauksena on lähes aina koiran kuolema tai kuolemaan johtava vammautuminen. Suoraan sivusta tuleva törmäys aiheuttaa yleensä kylkiluiden murtumisen ja lähes aina sisäisiä verenvuotoja.

Isommat koirat saattavat singahtaa yhteentörmäyksen voimasta ojanpientareelle, ja jos osuma sattuu koiran peräpäähän, ovat lantio ja takajalat vaarassa. Tiedän koiria, jotka ovat parantuneet auton kanssa yhteentörmäyksen tuloksena syntyneistä lantiomurtumista, mutta ne ovat äärimmäisen kivuliaita vammoja ja paranevat yleensä huonosti. Sitä paitsi metsästyskoira on kuin kestävyysurheilija, joten luutumut ja arvet joka tapauksessa vaikeuttavat koiran myöhempää käyttöä, tai tekevät siitä puolenpäivänkoiran.

Pienen koiran, kuten bea-

Metsästyskoiran omistajan on syytä vakuuttaa koira ja tutustua vakuutus-ehtoihin ennen jahtia. Metsästyskoiran irtipäästäminen avaa mahdollisuuden vahingon syntymiselle. (Kuva: Miira Sipiläinen)

glen tai mäyräkoiran, tapauksessa auton puskurin isku osuu usein koiraa päähän ja seurauksena on koiran menehtyminen. Olen tosin kuullut saksametsästysterrierin jääneen Toyota Hiacen ylijamaksi siten, että auton rengas ajoi koiran keskivartalon yli. Kyseinen koira jatkoi eloaan tapahtuman jälkeen, eikä vauhti juuri hiljentynyt. Tämä terrikkä oli erittäin onnekas, ja kyseinen rotu on muutoinkin hyvin lujaa tekoa.

Keinot kolarin välttämiseksi

Kolaria voi yrittää välttää monella tapaa. Liikenne on tietysti aina huomioitava jahtidinjärjestelyissä. Jahdistia voi

lisäksi varoittaa liikennettä tarkoitukseen varta vasten hankituilla ”metsästys käynnissä” -merkeillä.

Aina koiran ajautumista ajoradalle ei voida kuitenkaan välttää. Erinomaisena apuna koiran seuraamisessa ovat nykyaikaiset GPS-laitteet. Niistä saa ajantasaista tietoa koiran liikkeistä, ja mahdollisuus puuttua uhkaavaan tilanteeseen on huomattavasti parempi kuin ilman tutkaa. Tämä pätee tosin vain silloin, kun laitteet toimivat.

Tottelevaisuuden merkitystä ei sovi unohtaa. Monen koiran henki on pelastunut, ja kolareilta on vältytty, kun koira on voitu joko kutsua pois tai pysäyttää käskyllä.

Nykyisin on saatavissa monenlaisia tuotteita koiran näkyvyyden lisäämiseksi. Värikkäs panta tai huomioliivit ovat eräs halvimmista henki- ja vastuuvakuutuksista metsästyskoiralle.

Muutamit ajavien koirien omistajat eivät edes yritä ohjata pentuaan selvittämään tiehukkaa. Tällöin koira palaa yleensä jälkiään omistajansa luokse riistan ylittäessä tien. Tällaisella koiralla ei varmaankaan kokeissa pärjää, mutta tiheän tieverkon alueilla sellaisella saattaa olla käyttöä.

Metsästyskoiraa voi toki myös opettaa pelkäämään ja välttämään autoja. Jotkut yksilöt osaavat jopa luonnostaan väistää tienpientareelle auton ohittaessa. Toiset ovat saattaneet joutua läheltä piti-tilanteisiin tai saada töytäisyä ja ovat ottaneet opikseen tapahtuneesta.

Eräs metsästyskaverini opettaa uudet laikanpentunsa aina niin sanotulla vitsajekulla. Systeemi on yksinkertainen ja toimii joidenkin yksilöiden kohdalla: Pentua talutetaan tienvierustaa pitkin hihnassa. Hitaasti ohi ajavasta autosta sivalletaan pentua joustavalla vitsalla kevyesti takamukseen, jolloin se parhaimmassa tapauksessa yhdistää nipistuksen autoon ja alkaa jatkossa seurata katseellaan lähestyvää ajoneuvoa ja siirtyä turvaan tienpientareelle. ■

Metsästyskoirien ensiapuluento Metsästysmuseolla

Suomen Metsästysmuseon Ase ja kirja -tapahtumassa sunnuntaina 23.8. on myös metsästyskoiraväkeä kiinnostavaa ohjelmaa. Eläinlääkäri Vivi Deckwirth pitää päivän aikana luennon aiheesta Metsästyskoirien ensiapu. Hyödyllistä oppia metsästyskauden alkuun!

Ase ja kirja
Sunnuntaina 23.8. klo 10–15
Suomen Metsästysmuseo
Tehtaankatu 23 A, 11910 Riihimäki
www.metsastysmuseo.fi